

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בַּחֲסֵדוֹ. וְצִרְיָה לְהִבִּין, מֵהוּ עֲנִנָן אֲמִירַת כ"ו הוֹדוּ בַּפֶּרֶק זֶה
2 בִּסְפֵר תְּהִלִּים עַל-יְדֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה בְּמָה וְכִמְה דוֹרוֹת אַחֲרָי
3 מִתַּן תּוֹרָה, וְלִמָּה רָאָה דוֹד הַהוֹדוֹת לַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלִשְׁבַח אוֹתוֹ עַל כֵּךְ
4 שֶׁזֶן וּפְרַסַּם בַּחֲסֵדוֹ אֶת הַדּוֹרוֹת שֶׁקִּדְמוּ לְמִתֵּן תּוֹרָה? גַּם צִרְיָה לְהִבִּין,

43 יִשׁוּבָאוּר לַהֲלֵךְ. וְיִבְאוּר הָעֲנִנָן בְּקִצְרָה הוּא, דְּבַחֲנִינַת חֲסֵד דְּאִרְיָה
44 בְּבַחֲנִינַת 'כְּתָר' שְׁלִמְעֵלָה מֵעֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת (שֶׁהֵן ב"סֵדֵר הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת"
45 שֶׁל הָאוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים בְּסֵדֵר וְהוֹרָגָה) יֵשׁ כְּמָה עֲנִינִים וְאֶחָד מֵהֶם הוּא בַּחֲנִינַת
46 "אִרְיָה אֲנִפִּין" (פְּנִים אֲרוּכוֹת, הֵינְנו אֹרֵךְ גְּדוֹל וְהַשְּׁפָעָה רַבָּה, בְּשׁוֹנָה מֵהַמִּידוֹת

5 הֵלֵא בֵּין כ"ו הוֹדוּ גו' כִּי

47 שֶׁל עֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת הַנִּקְרָאוֹת "זַעִיר
48 אֲנִפִּין", פְּנִים קִטְנוֹת, תּוֹאֵר הַמּוֹרָה עַל
49 הַשְּׁפָעָה מוֹגְבֵּלָה), שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת
50 "אִרְיָה" חֲסֵד שְׁלִמְעֵלָה
51 מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת, נִקְרָא בְּשֵׁם
52 גְּדֻלָּה, לְפִי שֶׁעֲנִנָן הַגְּדֻלָּה
53 הוּא לְמַעְלָה מִסְּדֵר
54 הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת דְּוָקָא, וְהֵינְנו,
55 שְׁבִסְדֵר הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת לֹא שָׂיֵף
56 אֲמִיתִית עֲנִנָן הַגְּדֻלָּה כִּי גְדוּלָּה
57 אֲמִיתִית הִיא גְדוּלָּה עֲצִמִית
58 (אֲבַסְלוּטִית) וְלֹא גְדוּלָּה יַחֲסִית רַק
59 לְגַבֵּי בַּחֲנִינָה קִטְנָה יוֹתֵר, שֶׁהָיָה בְּכָל
60 עֲנִנָן וְעֲנִנָן שֶׁל גְדוּלָּה שָׂיֵף
61 שֶׁהָיָה יוֹתֵר גְּדוֹל מִמֶּנּוּ, וְאִם
62 כֵּן אֵין זֶה עֲנִנָן הַגְּדֻלָּה
63 לְאֲמִתּוֹ אֵלֹא רַק גְדוּלָּה יַחֲסִית שֶׁלֹּא
64 רְאוּיָה לְהִיקְרָא גְדוּלָּה, כִּי אִם עֲנִנָן
65 שֶׁל קִטְנוּת, וְעֲנִנָן הַגְּדֻלָּה
66 לֹאמִיתוֹ שֶׁל דְּבַר הוּא לְמַעְלָה
67 מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת, דְּהֵינְנו בַּחֲנִינַת
68 חֲסֵד דְּאִרְיָה שֶׁהוּא חֲסֵד בְּלִי גְבוּל
69 וְלִכֵּן הוּא גְדוּלָּה אֲמִיתִית. וְחֲסֵד זֶה
70 הוּא הַנִּקְרָא בְּשֵׁם חֲסֵדוֹ שֶׁל
71 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכַאֲשֶׁר מֵהַלֵּלִים אֶת
72 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְאוֹמְרִים "כִּי לְעוֹלָם
73 חֲסֵדוֹ" הַכּוֹנֵנָה לְחֲסֵד דְּאִרְיָה, חֲסֵד לֵלֵא
74 גְבוּל. וּמִכָּל-מְקוֹם לְמִירוֹת שְׁמוֹדוּבֵר
75 בַּחֲסֵד אֵין סוֹפִי וְבִלְתִּי מוֹגְבֵּל כְּתִיב¹⁴
76 לֵךְ הַיְוֵי הַגְּדֻלָּה הַגְּדוּלָּה (וְהַחֲסֵד
77 דְּאִרְיָה שֶׁהוּא בְּלִי גְבוּל) הִיא שֶׁלֵךְ,
78 הֵינְנו, שְׁגַם בַּחֲנִינַת גְּדֻלָּה
79 (בַּחֲנִינַת חֲסֵדוֹ שְׁלִמְעֵלָה
80 מֵהַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת) טְפֵלָה וּבְטֵלָה
81 לֵךְ וְאֵין לָהּ חֲשִׁיבוֹת עֲצִמִית מִשְׁלָה,
82 דְּכִינָן שְׂדָהוּ אֹרֵךְ וְגִלּוּי בְּלִבְד
83 וְלֹא עֲצִמּוֹתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הָרִי זֶה טְפֵל וּבְטֵל לְגַבֵּי
84 אֵין-סוֹף עֲצִמּוֹ, וְעַל-זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹⁵ בְּמִקּוֹם שֶׁאֵתָהּ

1 לְהִבִּין, מֵהוּ עֲנִנָן אֲמִירַת כ"ו הוֹדוּ עַל-יְדֵי דָוִד
2 שֶׁהָיָה בְּמָה וְכִמְה דוֹרוֹת אַחֲרָי מִתַּן תּוֹרָה. גַּם
3 צִרְיָה לְהִבִּין, הֵלֵא בֵּין כ"ו הוֹדוּ גו' כִּי לְעוֹלָם
4 חֲסֵדוֹ חֲשִׁיב גַּם עֲנִנִים שֶׁהָיוּ לְאַחֲרָי מִתַּן תּוֹרָה,
5 לֹא רַק לְמַכָּה מְצָרִים בְּכַוּרֵיהֶם וְגו', אֲשֶׁר
6 יִצִּיאַת מְצָרִים הֵיטָה הַכְּנָה לְמִתֵּן תּוֹרָה, אֲלֵא גַם
7 לְסִיחּוֹן מְלָךְ הָאֲמֹרִי וְלַעוֹג מְלָךְ הַבְּשָׁן, שֶׁהָיוּ
8 זְמַן רַב אַחֲרָי מִתַּן תּוֹרָה, וְאִיךְ אֲפָשֶׁר לֹאמֵר
9 שֶׁהֵנִי כ"ו הוֹדוּ הֵם כְּנִגְדֵךְ כ"ו דוֹרוֹת שֶׁהָיוּ קִדְמֵךְ
10 מִתַּן תּוֹרָה. גַּם צִרְיָה לְהִבִּין דִּיּוּק הַלְשׁוֹן זֶן אוֹתָם
בַּחֲסֵדוֹ, חֲסֵדוֹ דְּוָקָא.

11 "נִתְקַבְּצוּ כַּכּוּרֵי מְצָרִים אֲצֵל יִשְׂרָאֵל
12 וְשֵׁאלוּם לְמָה זֶה הֵם עוֹשִׂין כֵּךְ, אֲמֵרוּ
13 לָהֶם זִכַּר פֶּסַח הוּא לְה' שִׁהְרוּג כַּכּוּרֵי
14 מְצָרִים. הִלְכוּ בַּכּוּרֵיהֶם אֲצֵל אֲבוֹתֵיהֶם
15 וְאֵל פְּרַעֲזָה לְבַקֵּשׁ מֵהֶם שִׁישְׁלַחוּ אֶת
16 יִשְׂרָאֵל וְלֹא רָצוּ וְעָשׂוּ הַבְּכוּרוֹת עִימָהֶם
17 מִלְחָמָה וְהוֹרָגוּ הַרְבֵּה מֵהֶם, וְזוֹהוּ שְׁכַתּוּב
18 לְמַכָּה מְצָרִים בַּכּוּרֵיהֶם" (שׁוֹלַחן עֲרוּךְ
19 אֲדַמְר"ד הוֹקֵן אֹרַח חַיִּים סִימָן תל),
20 וְאִם נִס זֶה שֶׁהִיא בִּיצִיאַת מְצָרִים
21 הַתְּרַחֵשׁ בְּפוּעֵל לְפָנָי מִתַּן תּוֹרָה אֲבָל
22 הוּא קָשׁוּר לְמִתֵּן תּוֹרָה, אֲשֶׁר יִצִּיאַת
23 מְצָרִים הֵיטָה הַכְּנָה לְמִתֵּן
24 תּוֹרָה, אֲלֵא בֵּין פְּסוּקֵי הַפֶּרֶק יֵשׁ
25 שְׁבָחִים לַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא גַם
26 לְסִיחּוֹן מְלָךְ הָאֲמֹרִי וְלַעוֹג
27 מְלָךְ הַבְּשָׁן עַל נִסִּים וְחֲסֵדֵי ה'
28 שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּמִלְחָמוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם
29 סִיחּוֹן וְעִם עוֹג, שֶׁהָיוּ זְמַן רַב
30 כַּאֲרַעֲבִים שְׁנֵה אַחֲרָי מִתַּן תּוֹרָה,
31 וְאִיךְ אֲפָשֶׁר לֹאמֵר שֶׁהֵנִי שֵׁאלָה
32 כ"ו הוֹדוּ הֵם כְּנִגְדֵךְ כ"ו דוֹרוֹת
33 שֶׁהָיוּ קִדְמֵךְ מִתַּן תּוֹרָה וְהָרִי הַפֶּרֶק
34 כּוֹלֵל גַּם "הוֹדוּ" עַל חֲסֵדֵי ה' שֶׁנַּעֲשׂוּ
35 אַחֲרָי מִתֵּן תּוֹרָה? גַּם צִרְיָה לְהִבִּין
36 דִּיּוּק הַלְשׁוֹן זֶן אוֹתָם בַּחֲסֵדוֹ,
37 חֲסֵדוֹ דְּוָקָא. כְּלוּמֵר, מֵהַ קִּשְׁר
38 הַפְּנִימִי שֶׁל נוּשָׂא זֶה לְמִידַת חֲסֵד
39 דְּוָקָא?

40 (ג) וְיִוָּבֵן זֶה בְּהַקְדִּים הַהִפְרָשׁ
41 בֵּין מְקַבְּלִים הַרְאֵשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ קוֹרְאִים מִידַת חֲסֵדוֹ שְׁלִמְעֵלָה
42 בְּשֵׁם גְּדֻלָּה, וְבֵין קַבְּלַת הָאִרְיָה¹³, שְׁנִקְרָא בְּשֵׁם חֲסֵד כִּפִּי

(13) ראה לקר"ת עקב יז, ד. מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ז"ל ע' קלד. אוה"ת וירא ז, א ואילך. ד"ה אם בחוקתי תשט"ז פ"ד ואילך (תו"מ חט"ז ס"ע 271 ואילך). (14) דברי הימים-א כט, יא. (15) ע"פ מגילה לא, א. יל"ש תהלים רמז תשצד. וראה סה"מ ה'ש"ת ע' 40. וש"נ.